

REDAȚIUNEA
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Ooppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicar: mai dese după tarifară
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-ii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 122.

Brașov, Joi 5 (18) Iunie.

1903.

Destrăbălare.

Să nu credeți, că voim să vor-
bim despre confuzia unghurească de
aici, sau despre neînțelegerile ce dom-
nesc în sinul partidei guvernamen-
tale în momentul când apune stéua
lui Szell și se ridică stéua contelui
Stefan Tisza. Nu incurcăturile parla-
mentare din Ungaria ne preocupă
pentru moment, ci destrăbălarea ce
domnesce într-o parte a presei nós-
tre românesce și care aruncă un re-
flect urit asupra stării lucrurilor
dela noi.

E disgustător de a vedé cum
de-odată, după faimósa alegere dela
Dobra, unii, cari se ascund în pielea
de miel a așa dișei activități, și-au
pierdut totă decența și tot cumpé-
tul și cum nu le e rușine ca, desa-
vuând înși-și vederile și atitudinea
lor de mai înainte fie în total séu
în parte, să se presente publicului
în totă hidósa goliciune a lor.

De multe-ori ni-am întreat
noi, decă miseria timpului ce-l stră-
batem a putut s'gudui și slăbi așa
de tare pe Românii nóstri, încât
să-și uite de ce au mărturisit și sim-
țit, să nu mai vrea să scie de idea-
lurile ce le-au nutrit inimile lor erii,
pentru-ca ađi să îmbrățișeze un nou
credeu, să lapede idealurile lor cum
se lapédă nisce obiele sdrențóse și
puturóse?

Nu e lucru firesc, ni-am diș,
nu e posibil să se întemple așa ceva,
— și încă la un popor, care se află
abia la începutul desvóltării sale
naționale. Ce s'ar face din acest po-
por decă el de acum ar rade tot
trecutul séu, ar sfrunta tóte legile
desvóltării firesce și ar încerca să
le róstórne de-odată cu altarele idea-
lurilor sale?

Ne plângem în foile nóstre die-
cesane și archidiecesane de cuceri-
rile, ce le face printre credincióșii
bisericeii nóstre secta nazarinénă; ne
esprimăm temerea că de altă parte
a început a se arăta și beleaua so-
cialismului printre poporeii nóstri;
nu numai odată cetim prin aminti-
tele foi, că au început să se 'ncuibe
între noi un spirit de vrăjbă, de ne-
supunere, resvrétitor și anarchic.

Și cu tóte astea ce trebuie să
vedem? Ce trebuie să cetim ađi în-
tr'o fóie par excellencé archidiecesană,
într'o fóie vechie cu trecut și tra-
diții?

Ne spune, că nu mai trebuie să
ținem la nimic, la ce am ținut cu
totă tária sufletului nostru până
acuma; că trebuie să dărímăm de
sus până jos tot, ce a fost clădit
până acuma, prin munca nóstră și
a premergătorilor nóstri; că, după
ce vom rade astfel trecutul și pre-
sentul nostru, să clădim o nouă lume
cu totul alta fără de divergențe și
deosebirii; o lume, care să póta trăi
și fără de credințe marí și idealuri,
o lume, care să n'abă altă pretenție
decă a vieții cum viețuesce ori-ce
turmă mánatá de ciobani pe cóstele

délurilor și ale munților; o lume
care, fără de a mai avé vr'un suflet
al ei propriu, să nu mai reprezente
decă o turmă și un păstor.

Decă s'ar afla vr'unul, căre să
se îndoiéscă, că ceea-ce spunem noi
aici s'ar găsi scris într'o fóie archi-
diecesană românescă, n'are decă să
cetéscă admirabilul și epocalul arti-
cul al „Telegrafului Român“ de
Marți 3 (16) Iunie a. c. intitulat
„spre solidariate“.

Ei bine, „anarchiștii“ de la fóia
din Arad — cum le dișea archidie-
cesana dela Sibiu — sunt nisce căr-
paci ca vai de ei, sunt nimic pe
lângă ideile anarchice, ce se desfă-
șură în amintitul articol, cu preten-
țiunea de a servi drept direcțiune
pentru politica viitoare a neamului
românesc dintre Carpați și Tisa, care
va avé să fie contruită cu totul din
nou, dela fundament.

Nu glumim. „Telegraful Român“
ne mai asigură, că tot ce s'a făcut
la Dobra, s'a făcut cu consimțémén-
tul séu și că mai dinainte și-a dat
aprobarea și pentru tóte câte au să
isvorască din acel „mare și epocal
eveniment“.

Și cei dela „Telegraful Român“
vor să o pornéscă spre solidaritate,
dér acesta nu-o pot face decă dis-
trugénd cu desevérsire solidaritatea
de până acuma!

Decă nu credeți — cetiți!

Cine va fi ministru president.

Guvernul Szell a cădút, căderea i-au cau-
sat'o obstrucțiunii. Lumea se ocupă
acum de întrebarea: cine are să fie mi-
nistru president al Ungariei? Diarele din
Budapesta, între cari „Bud. Hirl.“, diș, că
cele mai bune șanse le are contele Stefan
Tisza. Partidele politice nu se mai îndo-
esc, că el are să fie. Numele lui Stefan
Tisza a băgat spaimă în kossuthiști. Șe-
ful lor Francisc Kossuth s'a grăbit să de-
clare în ședința de eri a dietei, că decă
ar veni un guvern, care s'ar rázima pe
forță, séu care ar disolva camera, ori ar
revisui regulamentul camerei, partidul in-
dependist va purta contra lui luptă până
la cuțit.

O scire telegrafică din Viena cu data
de 16 l. c. spune, că *Majestatea Sa a
primit eri în audiență pe contele Ste-
fan Tisza și l'a însărcinat cu consti-
tuirea noului guvern.*

Contele Stefan Tisza s'a reintors nu-
mai decă la Budapesta și în decursul di-
lei de ađi va încerca să constituie cabi-
netul.

Scirea acesta a cădút ca un trăsnet
asupra kossuthiștilor, căci nu s'au aștep-
tat, ca lucrurile să ajungă aici. In venirea
lui Tisza în fruntea afacerilor țării, ei ved,
— și cu drept cuvént — revenirea siste-
mului Tisza. Banffy își ride în pumnii și
se bucură, că ađi mâne o să-l vedem éráși
ministru.

Căderea guvernului Szell.

— Ședința de eri a dietei. —

In ședința de ieri a dietei Co-
loman Szell a anunțat demisiunea
cabinetului.

Ședința s'a deschis la órele 10
a. m. A fost presidată de Bela Tal-
lián.

Când Coloman Szell intră în ca-
meră, drépta guvernamentală i-a fă-
cut ovațiuni sgomotóse.

Kubik strigă: Frumóșă înmor-
mémentare!

Sebess D.: Mâne vor aplauda pe
Tisza.

Coloman Szell luând cuvéntul a-
nunță dietei, că *Duminică și-a dat de-
misiunea, ér Majestatea sa a primit'o.*
Spune, că vederile lui politice sunt
cunoscute. Față cu obstrucțiunea a
declarat în repetite rânduri, că po-
litica acesta póte fi urmată numai
până când există armonie deplină
între toți factorii cu privire la prin-
cipiile sistemului séu. Deóre-ce însă
nu mai există deplina armonie ne-
cesară față cu sistemul séu politic,
a cređut necesar, să-și dea de-
misiunea. Coróna a primit'o. Rógă
camera, să se și amâne ședințele până
la constituirea noului guvern. (A-
plause vii în drépta).

Pichler Gy. întrepruce: Szell a
cădút, fiind că partidul guvernamen-
tal nu este cinstit.

Hollo L.: Las' să ncerce noul
sistem!

Kossuth F. declară, că din punct
de vedere constituțional coróna are
dreptul de a însărcina cu presidenția
guvernului pe ori cine voesce. In
numele partidului séu însă declară,
că decă ar veni un guvern, care s'ar
rázima pe forță séu care, eventual,
ar dori să guverneze prin disolvarea
dietei, ori prin revisuirea regulumen-
tului camerei, partidul séu va lupta
cu extremele forțe contra unui astfel
de guvern.

Contele Zichy esprimă regrete,
că domnia „dreptului, lelei și drep-
tății“ a trebuit să se retragă în chi-
pul acesta. Acest guvern s'a jertfit,
tără ca să fi căutat soluțiunea crizei.
Decă noul guvern ar însemna rein-
vierea vechiului sistem, acesta va găsi
în partidul poporal pe cel mai de-
clarat adversar.

Szedcrkenyi N. anunță lupta cea
mai extremă contra noului guvern.

Ivanka O. regretă, că guvernul
Szell a trebuit să se retragă.

Ugron G. spune, că coróna con-
tinuă domnia personală și ascultă
numai pe favoriții séi. Apreciéază pe
Coloman Szell ca om și bărbat po-
litic și esprimă regrete pentru retra-
gerea lui.

Coloman Szell declară, că ceea
ce le-a diș Ugron despre Corónă,
n'au temeiu. Coróna nu urméză po-
litică personală. Majestatea Sa e cel
mai constituțional domnitor. Pe el
nici odată nu l'a influințat nimenea.

Presidentul amând camera până
la constituirea noului guvern.

Politică sásescă deochiată.

II.

Cel ce va fi celit cu atențiune arti-
colul deputatului Pildner din „Bud. Tag-
blatt“, pe care l'am reproduc în numărul de
eri al fóiei nóstre, va fi înțeles fără de
nici o greutate, că prin acest articol depu-
tatul guvernamental sas a voit doue
lucruri: întâiu să pună în evidență „pa-
triotismul“ Sașilor mult atacat și de foile
șoviniste guvernamentale, arătând că Sașii,
în congregațiile unde ei forméză majori-
tatea, au manifestat în contra obstrucți-
unei; al doilea, afirmațiunea sa, că „Sașii
éráși se apropie de elementul conducător
maghiar“, a voit să o ilustreze și să o în-
tărăscă printr'o descoperire senzațională,
care póte numai să ungă la piept pe ori și
ce șovinst și după care aceia dintre Sași,
cari odinórá se numiau „Sași tineri“, s'ar
fi folosit de ocaziune pentru a demonstra
în plină congregațiune, că ei *numai au
nici în clin, nici în mánecă cu Românii.*

Și ca să arate ce mare merit „pa-
triotic“ și-au căștigat printr'asta conaționalii
séi, odinórá „verđi“, Pildner îi descrie pe
acei Români, ca [pe] unii cari numai cu-
gete leale nu au față cu țera și cari
doresc anume continuarea și desvóltarea
relelor existente „spre a puté pescui în
turbure“

Denunțiațiunea acesta pe cât de in-
drásnéță și réutációșă, pe atât de lipsită
de ori-ce temiu, de unde derivă ea? Per-
misu-și-a deputatul Pildner póte luxul de
a se folosi de-o apucătură veche din vre-
mile când „Valahul“ era de-opotrivă pri-
gonit, urgisit și batjocurit de Maghiari ca
și de Sași, pentru a face pe „Sașii verđi
de odinórá“ așa dișend „hoffähig“, pre-
gătind posibilitatea primirei lor în clubul
liberal guvernamental, unde se pare că lui
Pildner îi merge așa de bine? Ori-că de-
putatul-publicist din cestiune s'a basat pe
fapte petrecute, pe informațiuni sigure,
când a afirmat o astfel de monstruositate
necalificabilă despre Români?

In cazul dintăiu am trebui să-l com-
pătimim, că s'a făcut în aceste timpuri
critice tam-nesam apostolul unei politice
ruginite, deochiată deja chiar și înainte
Sașilor, că s'a făcut propagatorul unor
apucături nemernice, ce nu pot decă
strica intereselor elementului sásesc și
prejudica demnității sale. In cazul din
urmă trebuie să deplângem criminala ușu-
rătate, cu care densus, ca unul care a
trăit în mijlocul nostru ani de diș și cu-
nósce perfect în deosebii raporturile din
țera Bârsei, a luat de bani buní minciu-
nile și scorniturile ce i-s'au raportat de
cineva, séu ce li-a cetit în vr'o fóie duș-
mană Românilor.

Constatăm cu satisfacție, că însuși
diarul sásesc „Kronstädter Zeitung“ vine
să desavueze pe d-l Pildner în ce privesce
„pescuirea în turbure“, pe care cu atăta
nepăsare, ca să nu mai dișem tendențio-
sitate, li-o aruncă în cărcă Românilor. Ba
chiar și fóia maghiară „Br. Lapok“ de
aici recunósce, că Pildner Ferencz în fai-
mosul séu articol a înșirat și fapte ne-
esacte.

Cari anume sunt aceste fapte întor-
tochiate, fóia maghiară nu ne spune, căci
ea dișe, privesce tot lucrul ca ceva „nee-
sențial“. „Kronstädter Ztg.“ însă arată

de părere, că schimbarea ce s'a făcut în Serbia este chestia internă a Serbiei, dăr măcelul ce s'a săvârșit în konak-ul din Belgrad, este o afacere ce privesce Europa întregă.

Anglia și revoluția din Serbia.

În camera comunelor din Londra Gibson Bowles (conservator) a interpelat în ziua de 15 Iunie guvernul, întrebând dacă are de gând să întreprindă legături diplomatice cu acele persoane, cari au luat parte la uciderea părechii regale sârbesci?

Ministrul-președinte Balfour a răspuns, că guvernul s'a ocupat de această afacere, ăr în ce privesc legăturile diplomatice, acestea ipso facto au încetat cu mărtea lui Alexandru, deoarece reprezentantul Angliei n'a fost acreditat decât la acesta.

SCRIRILE DILEI.

— 4 Iunie v.

Regele Carol — spune un diar din România — a demisionat din comandamentul regimentului 6 de infanterie din Belgrad, al cărui șef era. Se știe, că regimentul 6 de infanterie a luat parte la terribila tragedie de la conacul din Belgrad.

Cum s'a comunicat la Constantinopol tragedia din Belgrad. „Serviet“, din Constantinopol, scrie, că regele Alexandru ar fi murit de indigestie. Cât despre consorta sa, regina Draga, și despre toate cele petrecute în teribilul complot din Belgrad, nu se face cea mai mică mențiune. Se știe că la Stambul cenzura este strașnică până la ridicul. Nicî despre luptele cu bandele revoluționare din Macedonia nu se face pomenire. Când cu asasinarea președintelui republicii franceze, Carnot, diarele turcesci, conform ordinului superior, anunțau, că mărtea i-s'a tras din pneumonie.

Deces. Mihail M. G. Stănescu student în drept a repausat ăr în 16 Iunie n. în 16 Iunie n. în Ploesci în etate de 21 ani. În mormântarea a avut loc. — Adresăm întristatei familii condolențele noastre!

Bestia în om. Cetitorii își vor fi aducând aminte de catastrofa oribilă de la bazarul „Charité“ din Paris, unde au căzut victime numeroase persoane, mai ales femei. Cu acea ocaziune s'a discutat prin diare faptul, că bărbații cu o sălbăcie ne mai pomenită și-au croit drum spre eșire, dând cu pumnii în femeile neputincioase. Același lucru s'a petrecut acuma cu ocaziunea catastrofei vaporului „Liban“, aproape de Marsilia. Cufundătorul Pittorino a descins în fundul mării și a găsit în ruinele vaporului vr'o 40 cadavre, cari aproape toate purtau rănii grave, provenite din lovitură de topore, dovadă, că mateloții au săvârșit un adevărat măcel contra pasagerilor, ca să pôtă ajunge ei mai curând la bărcile de salvare.

Producțiunea de grâu în România. După o statistică întocmită la serviciul agronomic, rezultă că în România, în anul 1902, s'au produs 28.710.000 hl. grâu, ăr în anul 1901 s'au produs 26.100.000 hl. Anul acesta, decât timpul va fi favorabil până la terminarea secerișului și treeratu-lui, se speră la o recoltă mult mai abundentă și care va trece peste 30.000.000 hectolitri.

Din aventurile lui Micsinai. Vizi-tiul, al cărui nume este colportat acum de toate diarele, era să fie prins încă mai nainte și a scăpat numai grație prezentei sale de spirit. Rătăcind odată în hotarul comunei Csány, îl zăresce un mașinist, care lucra pe câmp cu nisce argați. „Uitați-vă, acela-i Micsinai, luați-vă după el și-l prindeți“. Aușind Micsinai aceste cuvinte, și-a aruncat blusa de poștaș, în busunarul că-reia se aflau banii, într'un lan de grâu și și-a urmat drumul fluerând. De-odată aude pe cineva strigând: „Hei, omule! Stai!“ Micsinai se întorce și vede un argat, aler-gând după el cu cosa în mână. „Ce vrei?“ îl întreabă Micsinai. — „Nu ești d-ta Micsinai?“ — „Cine-i acela Micsinai?“ — „Cum? Nu știi? Cel care a furat un mi-

lion!“ — „Nu te face de ris“, răspunse Micsinai „ce crești, acela care a furat un milion pôte se aibă mutra mea? Uite la mine!“ — Argatul s'a întors rușinat, ăr Micsinai s'a dus în patru picioare pe mar-ginea drumului, la locul unde își aruncase blusa.

De la spitalul civil din Brașov. Numărul bolnavilor în luna Maiu a fost, precum urmază: Rămăși din luna trecută 120. S'au primit luna Maiu 171. Numărul total 291 (177 bărbați, 114 femei). S'au vin-decat 149, s'au îndreptat 12, nevindecați 3, morți 21. Total 185. Au rămas 106, operațiuni s'au făcut în Maiu 82, dintre cari 9 ortopedice, 58 cu chloroform-Nar-cose. 19 fără anesthesiare, 2 Anestezie a la Schleich, 2 cu cocain-anestezie. Con-sultațiuni ambulatorice gratuite 366, ope-rațiuni ambulatorice 20.

La tragerea clasei a 2-a de ađi a loteriei ungare de clasă, a eșit: Nr. 50028 cu câștigul principal de 70.000 corone. Lo-sul face parte din colectura casei de bancă din loc: „Jacob L. Adler și fratele.“

Evoluțiunea.*

III.

În vitrinele tuturor librăriilor săsesci din Brașov se vede expusă de câte-va zile o carte cu copertă roșie, care pörtă titlul „Die Welträthsel“ și are ca autor pe renumitul zoolog și, în Germania cel mai înverșunat reprezentant al darwinis-mului. Înțeleg pe septuagenarul Ernst Haeckel de la universitatea din Jena.

Nu ajunge a fi expus un exemplar. Câte 4—5, aședate unul lângă altul atrag atențiunea trecătorilor și îi esoită curiosi-tatea atât prin colorea bătătoare la ochi, cât și prin titlul sugestiv.

„Enigmele universului!“ Haideti! In-trați! Cumpărați! Ediție populară! Numai 60 creițari! Zoologul Haeckel a trecut cu teoria evoluționistă a lui Darwin de pe te-renul științelor naturale pe terenul filosofiei! Aici veți afla voi adevărata filosofie em-pirică, — nu în filosofia detracată meta-fisică, care admite încă un Creator!

Alături de aceste cărți se tupilesc modeste câte-va cărți de rugăciuni evan-ghelice, pe cari restul de pietate, moșten-it de la străbuni, cere încă, ca legătorul să le îmbrace în catifea roșie sau albas-tră și să pună pe scörte în aur sau argint inscripția: „Eine feste Burg ist unser Gott“ sau un potir, „päharul mântuirii!“

Ce contrast între concepțiunile repre-sentate de aceste două cărți!

Cea dintăiu proclamă drept cheie a întregii înțelepciuni evoluțiunea, monismul kosmos-ului, unitatea naturei, cari, ăice Haeckel, „spulberă“ cele trei dogme cen-trale ale filosofiei dualiste: Dumneșul per-sonal, nemurirea sufletului și libertatea voinței.*)

Cea de a doua este cartea credinței, care îl învață pe om să credă în creato-rul său, în mântuirea sufletului: „Eine feste Burg ist unser Gott“.

Generația actuală seîndepărtază din ce în ce mai mult de concepția represen-tată de cartea din urmă și se aruncă în brațele concepției reprezentate de cea dintăiu, cu toate că însuși Haeckel mărturisese, că nici el n'a rezolvit enigma cea mare, pe care știința naturală o numesce natură sau univers, filosoful idea-list substanță sau kosmos, ăr evlaviosul credincios creator sau Dumneșul. Recun-șoșcem din capul locului, ăice Haeckel, că esența intimă a naturei astădi o price-pem tot așa de puțin, ca pe timpul lui

*) A se vedé nr. 113 și 116 ale „Gaz. Trans.“
*) Der Monismus des Kosmos... lehrt uns die ausnahmslose Geltung der „ewigen, ehernen, grossen Gesetze“ im ganzen Universum. Damit zertrümmert derselbe aber zugleich die drei grossen Central-Dogmen der bisherigen dualistischen Philosophie, den persönlichen Gott, die Unsterblichkeit der Seele und die Freiheit des Willens.“
Haeckel „Die Welträthsel“ pg. 151 Bonn 1903.

Anaximander și Empedokles înainte de asta cu 2400 ani, ca pe timpul lui Spi-noza și Newton înainte de asta cu 200 ani, ca pe timpul lui Kant și Goethe, înainte de asta cu 100 de ani. Ba, trebuie să mărturisim, că propria ființă a substanței ni-se prezentă din ce în ce mai miraculosă și mai enigmatică, cu cât pētrundem mai mult în cunoșcerea atributelor ei,—materia și energia,—cu cât mai mult aprofundăm nenumăratele forme, în cari ea ni-se pre-sentă și evoluția ei. Ce este „lucrul în sine“ („Ding an sich“), asta nu o șcim nici astădi. Înșe ce ne privesc pe noi, acel mistic „Ding an sich“, decât nu po-sedăm nici un mijloc spre a-l scruta, și decât nici nu șcim, decât există séu nu.**)

Unul dintre cei mai autorisați filo-sofi germani, Friedrich Paulsen de la uni-versitatea din Berlin, scriind la 1900 despre cărtea atunci de curând apărută a lui Haeckel, ăice: „Mi-s'a belit obrazul de ru-șine cetind această carte... Este dureros, că o ast-fel de carte a putut fi scrisă, ti-părită, vindută, cetită, admirată și cre-đută la un popor, care posedă pe un Kant, pe un Goethe și un Schopen-hauer.***)

Cu toate acestea, buiguielile unui Haeckel sunt mai cunoscute chiar și la noi, printre ómenii cu cultură academică, pe când cu durere trebuie să o spun, că mi-s'a întemplat nu de mult să discut cu un fôrte distins tînăr, care de numele unui Ferdinand Brunetiére și de „falimen-tul științei“ cu care acest distins bărbat frances a creat un curent puternic, — nici n'a auzit măcar.

Se face reclamă impertinentă pentru toate năzbătăile străine în presa accesi-bilă tinerimei noastre și de pe catedrele academiilor, cum se întemplă la Oradea-mare, unde profesorul Somló (Sonnenberg) desfășură steagul evoluției, cu toate conse-cințele ei!

Etă de ce devin din ce în ce mai frecvente casurile, când tineri, cari au măncaț presură românească și au fost crescuți pe la școlele secundare confes-ionale, ăr pe la universități cu burse fon-date de ómeni religioși — căci decât erau evoluționisți nici nu le fondau — își stau înainte cu frânturile evoluționiste, ce li-s'au lipit de circumvoluțiunile creerilor lor aiuriți, și vorbind de curentele ce ađi domnesc în literatură, artă, politică — te întîmpină cu un zîmbet suveran, când le vorbesc de un Brunetiére sau Coppée și de curentul de restaurare al idealismu-lui, ce a început a-și croi drum cu suce-se din ce în ce mai mari.

A P.

Ordinea examenelor

publice de maturitate și de clasă cu elevii școlei comerciale superioare gr. or. române din Bra-șov la finea anului școlar 1902—1903.

Examenul de maturitate se va ține în zilele de 12, 13 și 14 Iunie v. a. c. în sala festivă a edificiului central. La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pôt lua parte școlarii.

Examenul de clasă se vor ține în sala clasei a treia în zilele uruătoare de la 7—12 óre a. m., cum urmază:

Miercuri în 18 Iunie v. cl. I. comer-cială. 1. Religiuinea prof. Dr. St. Stinghe. 2. Româna prof. A. Bârseanu. 3. Principii com. prof. I. Socaciü. 4. Matematica prof. M. Navrea.

Joi, în 19 Iunie v. cl. II comercială. 1. Religiuinea prof. Dr. St. Stinghe. 2. Româna prof. A. Bârseanu. 3. Cunoștințe de drept prof. I. Socaciü. 4. Aritmetica comercială prof. I. C. Panțu. 5. Franceza prof. I. Pricu.

Vineri, în 20 Iunie v. cl. I comercială 1. Fisica prof. A. Ciortea. 2. Franceza prof. I. Pricu. 3. Istoria prof. A. Bârseanu. 4. Germâna prof. I. Pricu.

**) Was als „Ding an sich“ hinter den erkennbaren Erscheinungen steckt, das wissen wir auch heute noch nicht. Aber was geht uns dieses mystische „Ding an sich“ überhaupt an, wenn wir keine Mittel zu seiner Erforschung besitzen, wenn wir nicht einmal klar wissen, ob es existirt oder nicht? Haeckel o. c.

**) Paulsen „Ernst Haeckel als Phi-losoph“. „Preuss. Jahrbücher“ f. 101.

Sămbătă, în 21 Iunie v. cl. II. comer-cială. 1. Maghiara prof. A. Banciu. 2. Matematica prof. M. Navrea. 3. Geografia prof. A. Bârseanu. 4. Germâna prof. A. Vlaicu.

Luni, în 23 Iunie v. cl. I. comercială 1. Maghiara prof. I. Pricu. 2. Aritmetica com. prof. I. C. Panțu. 3. Geografia prof. A. Bârseanu.

Miercuri în 25 Iunie v. cl. II. comer-cială. 1. Economia prof. I. Socaciü. 2. Chemia și merceologia prof. A. Vlaicu. 3. Istoria A. Bârseanu.

Duminecă în 29 Iunie v. după ser-viciul divin, la care vor participa toți școlarii, se va încheia în mod solemn anul școlar 1902/1903, distribuindu-se premiile, în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului școlar în 29 Iunie v. fie-care școlar va primi testimoniu școlar și un exemplar din anuarul școlii. Școlarii absenți, precum și restanțierii de didactru, nu vor primi anuarul școlii.

La examenul acestea, precum și la festivitatea de încheiere a anului școl-ar, sunt învitați cu totă stîma părinții, amicii și binevoitorii acestor școle.

Brașov, în 28 Maiü v. 1903.

Diracțiunea.

ULTIME SCIRI.

Geneva, 16 Iunie. Regele Petru Karagheorghević a făcut cunoscută alegerea sa de Suveran al Serbiei curților din Viena, Petersburg, Ber-lin și Roma.

Belgrad, 16 Iunie. Poporațiunea capitalei manifestă absoluta nepăsare față de proclamarea noului rege.

Cetinje, 16 Iunie. La curtea de aici alegerea din Belgrad a fost sër-bătorită cu mare bucurie.

Diverse.

Palatul din Belgrad, mai cunoscut și sub numele de „Konacul Regal“, se com-pune din două corpuri de clădire deose-bite. Primul sémână cu o locuință parti-culară, care n'are nimic deosebit ca înfă-țișare.

El are o vastă anticameră pătrată, care dă acces într'un salon mobilat cu co-vóre scumpe și lucruri naționale, de unde se trece apoi în apartamentele regale, la drépta, ăr la stînga în cabinetul Regelui și în camera de consiliu.

Nimic extra-ordinar în mobilierul konacului, nimic decât obiecte de preț dăr de o mare simplitate, portrete de familie și busturile suveranilor sërbi.

La intrarea principală se află sala de mănecare și apartamentele primului adjutant regal.

La vre-o 30 de metri de konak, în aceeași curte, despărțit numai de o gră-diniță, se află palatul propriu ăis, clădit din ordinul rēposatului rege Milan. Acest palat e un adevărat monument, clădit de un architect frances; el e o minune ca gust și ca bogăție. Jos, în peristil pe un soclu înalt, se află statuă de bronz a prin-cipelui Miloș al Serbiei cu steagul în mână; statuă datorită unui sculptor sərb și pro-duce un efect minunat.

O galerie cu balcóne, fôrte largă, împodobită cu tablouri scumpe, dă acces la apartamente, cari sunt fôrte luxos mo-bilate.

Vitrinele cuprind frumoșe colecții de giuvaericale femeesci, ăr pe päreți se pôt admira patru tablouri în mărime naturală, reprezentând pe prințul Miloș, pe prințul Mihail, pe regele Milan și pe regele Ale-xandru la vârsta de 17 ani.

Salónele de gală se află în etajul de jos, luxos mobilate, biblioteca și sala de mănecare toate luminate cu electricitate.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

De vândare.
 Casă nouă în Scheiu Strada Căpitanului nr. 12. cu 9 odăi, 5 bucătării, curte spațioasă **se vinde din mână liberă.**
 Amatorii pot lua informații de la proprietarul **George Tampa,** Brașovul-vechi, Gacimaier nr. 34.
 1—4.(1006)

Se primesce un candidat de avocat cu limba maternă română, pentru cancelaria advocațională a d-lui Mátyás Lázár Sibiu, Strada urezului nr. 23.
 2—3.(1009).

Socotela curată!
 Cel mai cu efect săpun med. este **Săpunul Carbol-Păcură și Puciosă** a lui **BERGMANN.** (Marca: 2 miner), dela **BERGMANN & Co.,** Drezda & Tetschen a.E. excelent și probat contra tuturor necurătenilor pielei, eosemă, ca: paraziți, roșeli, p strul, pete roșii etc. **bucata 50 bani.**
 Se capătă la: Teutsch & Tartler și la farmacia V Roth, în Brașov. 7—30.(930).

AVIS!
 Am onorea a aduce la cunoștința Onor. public, că am luat asupra-mi **Magazinul** al firmei **Wilh. Wächter** cu mărfuri de Galanterie și vândare de jurnale, atât din țară, cât și din străinătate, care de astăzi încolo se pot căpăta, ca și mai înainte.
 Asemenea se primesc abonaamente pentru orî și ce fel de jurnale.
 —3.(1003) **H. MARZELL.**

ANUNCIURI (insertiuni și reclame) sunt a se adresa subscrișilor administrațiunii. In cazul publicării unui anunțiu mai mult de odată se face scădământ, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.
 Admi istr. „Gazetei Trans.”

— ANUNȚ. —
 Comuna Sângeorgiul român (Oláh-Szentgyörgy) comitatul Bistrița-Năsăud, ca proprietară a apei minerale „HEBE”, anunță deschiderea sezonului **Băilor bicarbonate** și clorurii de sodă și potașă **din 1 Iunie până în 30 Septemvire a. c.**
Cură de beut, Băi reci și calde, aer de brad,
 Loc scutit de vânt și pulbere.
Musică. Poșta și stațiune telegrafică, aproape de băi.
 Este îngrijit de **cuhnă bună,** precum și de locuință, aranjate din nou, cu tot confortul, cu prețurile moderate, în localitățile băilor și jur.
 Călătoria până la Bistrița cu Calea ferată, dela Bistrița cu trăsura, cam 3 ore, (pentru 8—12 corone).
 Informațiuni mai de aproape dela Administrațiunea băilor, din Sângeorgiul-român.
 — Medicul băilor: Dr. Andreiu Monda. —
 Sângeorgiul-român. 1 Iunie 1903.
 3—3.(996) **Administrațiunea.**

Cea mai bogată baie feruginosă în acid carbonic și baie de nămol, hidroterapie rațională, cură de zăr și lapte.
DORNA
 în Carpații Bucovinei.
 stație a Căilor ferate, situată la confluența Dornei și Bistriței arie.
 Palate monumentale de cură, apaducte din isvóre alpine, canalisație, lumină electrică, cale pentru biciclete, concerte, excursiuni: în România Transilvania și Ungaria apropiată cu trăsura, cu căi și plute.
 Succese splendide la bôle de nervi femeesci și cele de inimă, ia anemie, arteriosclerosă și exodate.
 — Prospecte gratis. —
 La consultațiuni medicale respunde medicul stabilitamentului de băi cons. imp. **Dr. Arthur Loebel.**
 1—10 (1008)

B. EINZIG,
 întreprindere de transport de mărfuri,
 Brașov, Strada Porții nr. 18.
 Telefon nr. 37.
Primesce mărfuri pentru transport cu Căile Ferate, cu vitasă mare și mică;
 Ducerea la domiciliu, de bagajuri, mărfuri, cu vitesa mare și mică;
 Transporturi colective (Sammelladungsverkehr) cu vitasă mare și ieftin dela Budapesta, Viena și Triest.
MUTĂRI
 în oraș și împrejurime cu Camioane mari, cu arcuiri și în locuri din țără și streinătate cu
Vagóne de mobile,
 ce se încue, tapetate, curățite și desinfectate; cu revisia scrișorilor de trăsura (Frachtbriefrevision), pentru taxarea corectă, și terminul de liferare,
Vămuiri.
 Asigurații de transport, pentru orî și ce fel de mărfuri, contra orî ce fel de păgubi s'ar prieiui în timpul transportului.
Informații în privința frachturilor. **Vămuiri și afaceri de călătorie.**
 2—6.(999)

Cel mai bine asortat și convenabil Magazin de Coloniale.
G. G. RENȚIA,
 Brașov, Strada Orfanilor nr. 2—3.
 Am onóre a aduce la cunoștința On. public și în special Prea stimatei mele clientele, că **mi-a sosit în**
MAGAZINUL de COLONIALE:
Cafele de tot felul. — **Orezuri** cu prețurile cele mai convenabile, ca de engros. — **Alune americane.** — **Nohut crud.** — **Sardele de Lissa.** — **Țiri. Scrumbii sărate și afumate.** **Hamsi** prospete sărate. **Icre negre.** **Deposit de Rahat** de Syra cu fisticuiri și fără.
 Prepar gratuit salate de țiri Hamsi și Sardele de Lissa, ne mai vëdut la Brașov.
Pescărie de tot felul, engros și detail.
Beuturi spiritușe. — **Țuică** bețrână naturală de prune.
Șampanie. — **Cognacuri** francese.
 — **VINURI** de Malaga și Sherry, etc. etc. —
 Cine dorește să se încredințeze, rog se binevoescă a me visita.
 2—6
Pescărie de tot felul.

Cruce séu stea duplă electro-magnetică
 Patent Nr. 86967.
 Nu e crucea iui Volta. Nu e mijloc secret.
Vindecă și învioréză pe lângă garanție.
 Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boa- se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.
 Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, impededecarea circulațiunei sângelui, anemie, ameței, țiuitori de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asmă, auđul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poștei de mâncare, receață la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, uđul in pat, influenza, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, ca'i la tractare normală a medicu-lui se vindecă prin electricitate. — In cance'ari. mea se află a'estate încurse din tôte părțile lumii, cari prefuesc cu multămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste a'estate. Acel pacient care in decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se rotrimitte banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.
 Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se co funde cu aparatul „Volta”, de ore-c. „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficiuș oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei male electro-magnetice o recomandă indeosebii.
Prețul aparatului mare e 6 cor. Pretul aparatului mic e 4 cor.
 folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.
 Expediție din centra și locul de vëndare pentru țără și streinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A / E. colțul strada Kálmán.